НАРОДНИ БРОЈ 34.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторником** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се од сваке врсте 6 нов оваких ситних слова, а за жиг се плаћа 30 новч. сваки пут.
За **„Приопслано“** плаћа се 20 н. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији **„ЗАСТАВЕ.“**

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

БРОЈ 124. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 23. АВГУСТА 1896. ГОДИНА XXXI.

ОБЛАЦИ НА ИСТОКУ.

Побуњени Јермени у Цариграду, који су напали на отоманску банку, изазвали су такове немире у Цариграду, да су у међусобној борби многи платили главом и постали жртвом распаљеног турског фанатизма. Ти немири, борба и покољ, још једнако трају у Цариграду и нема изгледа, да ће их лако отклонити, јер су обе стране, и Јермени и Турци, огорчени међусобно једни на друге, а турска влада немоћна, као и увек, да стане изгредима на пут; а ти изгреди, борба и покољ, који се још и не отклонише на острву *Крети*, где су до јуче у највећем јеку беснили, и који се ето изродише по ново у Цариграду, прете, да ће да запале целу Турску, па лако и читаву Европу. Судећи пак по гласовима, који стижу из Цариграда о покољу и крвопролићу а и по времену и начину у ком се све то дешава, не може да буде сумње, да је у овај догађај умешана једна од великих сила.

Јермени су се и прошле године побунили били и онда их је *Енглеска* својски штитила и за њих се заузимала, па се види, да Енглеска то и сад чини т. ј. она је и сад побунила Јермене, дала им оружја, револвере, бомбе и мачеве и др. те су ови напали на отоманску банку у Цариграду и изазвали крваве догађаје, који још једнако трају и то баш у онај мах, кад се руски цар дигао на свој пут по Европи и на томе путу дошао у Беч. Све ово јасно сведочи, ку(се смера и шта се смишља. Наиме, треба осујетити заједничку радњу осталих великих сила у ствари крећанског питања, — треба Турску владу застрашити и изазвати оружано мешање и посредовање свију сила, неби ли се тако изазвао оружани сукоб не само у Турској већ и у Европи.

Види горди Албијон, како се Русија све више снажи и како њен углед све више расти, па се побојао, да ће догађаји у Европи и на европском истоку, под снажним утецајем руским ударити правцем, који њему само штете може донети, те се сад из петиних жила упео, да замути и онако мутне прилике по свима деловима Турске царевине, те је створио јерменско питање, покољ у Цариграду, а већ крећанско и македонско питање, па догађаји у Ст. Србији и у Занзибару, и онако су му добро дошли за извршење његовог смера на име сукоба са Русијом, с којом је рад мегдан да подели, пре но што се ова за борбу са свим спреми, те да тако што више користи за себе извуче.

Из свега дакле може да се види, да скорим може да букне рат и то страховит рат, па увиђајући то, све државе се спремају, да у том општем вртлогу, који данас на све стране влада и који може да изазове — као што рекосмо — најозбиљније сукобе по целој Европи — све се велимо спрема за обрану својих интереса само, само — *Србија* не! Њој још и данас велики везир турске царевине, која се на ивици пропасти своје налази, довикује: *Признавање српске народности у Турској није могућно!* И то је доста, да се види, како је ниско пао углед и ауторитет Србије пред Турском, па и код осталог европског света. Доиста — жалосне ствари! —

Нови Сад, 22. августа.

Растанак са Новим Садом. — Јуче, у среду постао је Нови Сад сиромашнији у својој величини. Изгубио је један украс, који му је много сјаја давао и начинио га за неко време средиштем целог Српства.

Земљиште и седиште, где је провео дане сјајне славе и горке патње, — напустио је тога дана Др. Светозар Милетић.

Растао се са Новим Садом, да оде у Вршац своме сину, да у његову породичном кругу проведе у миру и тишини последње дане свога бурнога, јуначкога и паћеничког живота.

Зимус. 10. фебруара, на прослави седамдесетгодишњице му, поклонило му се цело Српство и Нови Сад му је одао достојну пошту, која је већ била предходница растанка, јер се већ онда знало, да ће га наскоро његова перјаница, сиви тић, оставити.

Милетић и породица му најодлучније су желели, да са свим у тишини напусти место свога деловања, и ми поштујући ту жељу нисмо претходно ништа могли о томе јављати. Ипак је на сам дан растанка, отишло једно изасланство Новосађана у стан великана, и ту је најтоплијим речима од њега узело збогом, изјавивши жаљење што нас напушта, а желећи му сретна пута и боравка на другом месту, покрај топлог огњишта свог миљеника сина. До саме лађе, којом је преко Базјаша за Вршац отпутовао, испратио га је најужи круг родбински, како је он то и желео.

Растајући се са овим великим сином нашег народа, дубоко жалимо, што нас је оставио и желимо му, да своје старе дане мирно и сретно проведе крај свога сина и да дочека како од њега, тако и од свог милог народа, коме је све своје на жртву принео, највећи напредак а тиме и највећу радост.

Довикујући му овако: Збогом остај, дајемо израза поштовања свију Срба Новосађана, сваког, ком у грудма српско срце куца, јер док и једног српског срца на свету буде, то ће се с поносом и захвалношћу сећати сјајнога имена великога Светозара Милетића!

*

Један угледан владин лист доноси вест, да је *Банфијева* влада приморана, да дигне нов *зајам* од 150 *милијуна форинти*. Ово је и опет један доказ више, како Банфијев кабинет уме лепо да газдује. „Будимпештански Тагблат“ вели на ово, да је он још прошле године донео вест, да код државне железнице постоји мањак од 100 милијуна форинти, који је потрошен на којекакве политичке спектакле и који се безусловно мора сада подмирити зајмом, али га онда неки владиновци тераху у лаж, говорећи, да је тако писање чак и „непатријотично.“ Од онога доба до сад је тај мањак *нарастао од 100 на 150 милијуна* и сад тек виде либералне патријоте, да се ова скандалозна ствар не да више сакривати, већ да се мора нов зајам дићи, коме још ни је одређена „форма и камата.“

ЈАДИ У ХЕРЦЕГ-БОСНИ.

Из ових јадних земаља, не може ама баш никако ни један радостан глас да стигне. Покварено чиновништво, у тежњи својој, да се додвори својим старешинама, гони и притискује онај јадни народ тамо, да је то жалост велика. Невероватне се ствари причају отуда, да човек не би веровао, да му често сами очевидци то не потврде за праву истину. Поједини чиновници формално отимају од народа мучно стечени му иметак приватни и општински, па ипак остају на својим позицијама. Други опет наређују, као оно београдске дахије, да му села по реду спремају: јагањце, прасице, ћурке, гуске и т. д., те готово никад и не ручају код своје куће, а у повратку из села пратила би их читава комора, натоварена *иљачком*. Трећи опет купе по народу паре за пољопривредне справе, те справе и дају народу и ако му ове нису потребне, јер је у околини сам крш, али рачуна никад не полажу. — Па тако исто бива и са некаквим биковима и шпанским овновима. Све то народ плаћа а нема од тога никакве користи. Четврти опет бију народ као стоку. Неки чине то и у самом звању свом. Бива ту и разбијени глава. Међу разним дошљацима и пробисветима, нађе се и по који „згољни брат“ Хрват згодан за „хрватску“ и језујитску пропаганду, који ни за длаку није бољи од оних напред споменутих. К томе и влада није боља него њени „жбири“. Тако сад одузима многим сељацима све оне њиве, које ови бајаги не могу да обрађују, па тако намерава, да насели странце. — Док се за време турско никад није тражило од Хришћана босански, да ови кулучењем подижу турске џамије, дотле окупацијоне власти и то раде, те и православне и католике терају на овако кулучење а међу тим православне цркве насилно затварају, као н. пр. у *Густовари*. — После састанка српски владара у Београду, бранило се Србима Босанцима прелазити у Црну Гору сад опет забранише свим виђенијим Србима ићи у Беч, док се руски цар тамо бавио. — У познатом случају са црк. шк. општином у *Бос. Новом*, кажњени су: Милош Вукмировић са 10, Лаза Судчевић са 35, а Пера Дрљача са 180 фор. глобе. Осим тога је Судчевићу одузето право за точење пића. — У *Невесињу* и ако је ова година једна од најцрњих, ипак царски десетари и агински већили врше своје, те народ помишља на свашта. Преко три стотине њих тражили су, да се могу *иселити*, али их жандари на заповест главара растераше а неке и ухапсише. — Неки од чиновника толико су забраздили, да безобразно нападају и глобом казне поједине грађане само за то, што им ови понизно не скидају капу, као да свака скитница има право да тражи, да је један грађанин поздрави, кад се она нађе у — мундиру.

Ето, така се чуда и покори, насиља и гоњења, дешавају у некад поносној Босни и земљи Херцеговини. Али крај свега тога Срби Босанци и Херцеговци сами себе теше називајући се „тврдом главом“ и „кремен каменом“, да ће све те муке прему-

---

ПОДЛИСТАК

НАРОД И ЕПИСКОП.

Поздравна реч новом вршачком епископу.

Говорио Ђура Цвејић

приликом серенаде новом вршачком епископу Гаврилу Змејановићу 4. августа о. г.

Ваше Високопреосвештенство! Нема ваљада народа на свету, који је толико страдао, патио и претрпео, као српски народ. Невоља и беда као да су с њиме срасле. Ако се у неколико побољшају прилике, одмах се на скоро и погоршају. У таковим рђавим приликама живи наш народ и данас у уставној домовини нашој. Наша узакоњена права и светиње нам народне: народност, вера и школа слабо се поштују; разни нападаји наперени су на њих, хоће силом да их сруше, а срушивши њих и нас да збришу. Тешке су то прилике, преосвећени владико, народу нашем треба искрене помоћи, треба те тешке прилике мушки савлађивати, противу њих законом у руци борити се свим жаром српског родољубља и одушевљења, јер иначе сви знамо, шта нас чека. Понос народни и сјајна прошлост наша налаже нам, да сваки појединац и сви скупа свагда храбро стојимо на бранику наших народних интереса и да не дамо, да се поносно српско име изгуби, већ на против да порадимо, да се оно учврсти и унапреди. Сваки члан нашег народа а сви ми дужни смо дакле радити за народ свој, колико год можемо — али та дужност у првом реду највећма терети нашу *народну интелигенцију*. Није ли она свесна те своје дужности, није ли она родољубива, народ ће лутати странпутицом и срљати у своју пропаст.

Преосвећени владико! Данашњим даном заузео си Ти у редовима народне нам интелигенције једно врло важно место, на које су упрте очи свег овдашњег народа нашег; *јер је то оно важно место са кога се може и треба народу нашем много помоћи*, а тим пре и више, што су прилике садашње претешке. Бацајући копрену заборава на досадашње догађаје, ми се на основу говора Вашег Високопреосвештенства који сте приликом посвећења свом народу изговорили, с пуним правом надамо, да ће Ваше Високопреосвештенство, *као српски владика*, као моћан фактор у нашој народној интелигенцији, свагда искрено, родољубиво заузети се за нашу свету православну веру, за наше народне школе и милу нам народност; надамо се, *да ће свети узориши рад св. Саве и других српских архијереја служити и Вашем Високопреосвешенству као сјајна звезда водиља у сваком Вам делању*, те да ћете непрекидно, као духовни отац наш, над нами неуморно бдити и о свим нашим народним потребама родољубиво и искрено се бринути; — надамо се, да ћете знати и умети на дотичном месту својим путем и начином меродавне кругове убедити, да српски народ ову своју домовину љуби да његова вековима позната и доказана лојалност није пољуљана, да су томе противне тврдње појединих претерењака неистините подвале, да српски народ у овој домовини ништа друго не тражи, већ само оно, што у једној уставној држави, као што је и наша отаџбина тражити права имаде, а то је: слободу, равноправност и једнакост, поштовање његових узакоњених права и његове крваво стечене црквено-школске автономије. Такав нам архијереј подобајет, а ми се топло молимо Свевишњему, да нам у Вашој особи, преосвећени владико, подари таковог српског архијереја. Испуне ли се наше наде и жеље, ми ћемо бити најсретнији, данашње тешке прилике лако ћемо моћи снашати и са својим родољубивим владиком одушевљено порадити на побољшању истих; народ и владика му биће онда у једноме колу, у коме ће се огледати хармонија у сваком раду на корист милог нам Српства, народ ће таког свог владику дубоко поштовати и сто живота да имаде, све ће за њега жртвовати. Да, тако ће бити, а тако и ваља да буде, кад архијереј потпуно схвати своју дужност, те се према положају своме заузима коликогод може за све народне светиње; ако пак архијереј није такав, онда — онда долази негодовање, непоштовање и што је још више — народна клетва!

Преосвећени владико! Овде пред искупљеним народом молим Те у име народа нашег; буди му свагда прави отац, а никада очух бори се на живот и смрт за нашу свету прадедовску веру православну, за наше народне школе, а највише за нашу народност српску, бори се и никада не клони, ма што на Те наилазимо, а народ Твој, стадо Твоје, биће ти свагда верно високо ће Те поштовати и ценити, за Тобом ће и у ватру и у воду. У то име поздрављам Те, преосвећени владико, у име вршачког српског грађанства које је од вајкада увек било стуб Српства и православља. Дај Боже, да дуго владаш са свог епископског престола нашем милом народу и цркви нашој свагда на корист, а себи на дику и понос. Живео!!!

чити, као што су и њихови дедови и прадедови премучили муке петвековне, па остали Срби, као што су, и као што ће у будуће Срби бити и остати и данашњи Босанци и Херцеговци у супрот сваковрсном притиску данашњих аустро-босанских дахија.

БОСНА — СРПСТВУ.

Београдски „*Бос. Херц. Гласник*“ донео је леп чланак о природном богатству Босне и Херцеговине, као и о уређеним културним особинама Српског народа у тим покрајинама. Између осталога, има леп пасус о томе шта је Босна и Херцеговина дала целоме Српству. Тај интересни пасус доносимо у целости:

„Дух трговачки у овим крајевима надмашава све Српство, а нарочито у Херцеговини, која од сиротана ствара богаташе, којих има већи број у Дубровнику, Трсту, Одеси и Америци. Милијонари Трстански: Шкуљевић, Опухић, Околиш, Аничић и Ковачевић, а и Дубровачки Бошковић, синови су кршне Херцеговине; а тако исто Тузлић у Трсту, Крсмановић у Београду, крупни су милионари и синови „поносне“ Босне.

Сетимо се да је ђеније Босне и Херцеговине, дао многим земљама и народима ђенијалних посленика. *Италији* дао је преко братске нам Далмације прослављеног научара Руђера Бошковића, Томасеа Вујановића и друге.

Аустро-Угарској дао је: Филиповиће, Родиће, Пеачевиће, Зориће, Драшковиће и многе још државне и војничке великане, и научаре: Качића, Гопчевића и друге.

Црној Гори дао је: владајућу династију Петровића из села Петровића близу Травника, Бају Пивљанина, Пламенца, Церовића и лучу просвете преко Симе Милутиновића и његовог ђака, прослављеног и неумрлог песника и философа, Петра Петровића Његоша.

Русији дао је: Милорадовића, Депрерадовиће, Зорића, Шевића и друге.

Краљевини *Србији* дао је: судију подринског Катића, Бирчанина Илију, Ненадовиће, Симу Милутиновића, Вука Караџића, Филипа Вишњића, Јована Ристића, Јована Мариновића, архимандрита Нићифора Дучића, Др. Миленка Веснића и многе друге.

Турској царевини дао је најзнатније њене државнике: Видаиће, Соколовиће, Тодоровиће, који под управом својом проширише турску царевину до Будима и Беча.

Стара Србија и Македонија добила је прве своје учитеље: Верковиће, који су у исто време сабрали и штампали македонске и словенске песме (истина, фалсификујући их за бугарске нар. песме. — Ур. „З.“) Илију Ставрића основаоца призренске богословије и уредника првих старосрбијанских новина. Затим многе ваљане учитеље у Старој Србији и Македонији као: Петра Митровића, Деспота Деспотовића, Симу Бјелајца, Јована Клепића, Јована Радукића, Љубомира Павића, Саву Бараћа, (сад је владика) Рајковића, Јелића, Марковића, Максимовића, Петровића и остале, па и садањи митрополит призренски господин Дионисије родом је из Босне.

Овим нисмо хтели да истакнемо Босну и Херцеговину над осталим Српством; него овим смо вољни били приказати жива факта, да су ове земље увек имале па и данас имају све услове, који су потребни за одржање и унапређење народног и државног живота, и без „културтрегерске“ окупације Аустро-Угарске.

Политички преглед.

Угарска.

Данас, у четвртак, састаје се угарски земаљски сабор у своје редовно заседање, на коме ће пре дневног реда министар финансије *Лукач*, да поднесе сабору *државни прорачун за 1897. годину и држи свој експозе.* На дневном реду је као што је познато, законски предлог о казненом поступку у ствари изборној, о коме су се синоћ саветовале саборске странке.

У ствари *поравнања* влада ће још крајем овог месеца да поднесе законски предлог о *једногодишњем провизоријуму.* Ако се ово обистини, онда је могуће, да ће се још ове године обавити *нови избори* за сабор.

Из *Фијуме* јављају, да је гувернер Фијуме, гроф Бађањи поднео оставку. Уверавају, да га нису нагнали политички разлози на тај корак.

Србија.

Оним и онаким мучним положајем, какав данас турска царевина заузима — гледе да се користе и што више добити за се да добију и Бугарска и Грчка, те се надтичу, у предњачењу у ствари македонског питања, које, као што је опште познато, дубоко засеца и у српске битне и животне интересе. Само Србија ћути и мирно гледа, шта се и како се догађа. Њен министар-председник нема преча посла, већ да посред ових важних и значајних политичких догађаја, расправља распре и свађе цариградског српског посланика Владана *Ђорђевића* са посланичким му аташеом *Рајковићем*, који је због неких размирица провоцирао свог шефа Владана, а овај га одбио и о провоцирању пријаву учинио српској влади, која је Рајковића послала због тога у *Атину*, а атинског аташеа *Маринковића* у Цариград.

Париски велики посланик *Моренхајм* известио је екс краља *Милана*, који се сад налази у Паризу, да ће га руски цар, кад дође у Париз, примити у засебну аудијенцију.

Црна Гора.

Јављају са Цетиња, да је тамо стигло више стотина талијанских грађана, који су поздравили талијанског престолонаследника и његову вереницу књегињицу Јелену. Талијанци су били примљени у двору, а у вече је варош Цетиње давала банкет у част Талијана. На банкету је био и кнез Никола и талијански престолонаследник.

Русија

Није прошла ни недеља дана, како је руски цар са својом супругом, праћен од свога министра кнеза *Лобанова*, који у пратњи царевој беше по положају свом највиша и најважнија личност — походио Беч и вратио се из Беча у Кијев, а телеграфска жица донесе тужну вест, да је кнез Лобанов, руски министар спољашњих послова, тај тако даровити и искуством тако обогаћени државник напрасно умро у том повратку из Беча у Кијев. Смрт озог великог државника ожалостила је с једне стране руски двор и руски народ, јер је Лобанов за време свог пословања на позицији својој, силне успехе пожњео у корист своје државе; с друге пак стране има разлога да жали за њим сав европски свет, јер је овај мудри државник знао и умео да одржава равнотежу у Европи и тиме да осигура мир у европском свету. Како ће сад да се продужи развитак политичких догађаја у Русији и у европском свету, то зависи, највише од последника, који ће да заузме место Лобанова, а за таковог спомиње се за сада руски посланик у Бечу гроф *Каниц* и *Нелидов*. Међу тим привремено отправљање послова поверено је првом министарском саветнику грофу *Ламбсдорфу* Тело пак покојниково ће да остане у Кијеву, све дотле, док породица покојникова у тој ствари не одлучи.

Мисли се, да се смрћу кнеза Лобанова, неће прекидати даље царево путовање него ће он да путује онако, како је већ установљено.

У прошли понедељак је стигао руски цар и царица у *Кијев*. Воз је стигао у 10 сах. пре подне. Пошто је ђенерал *Драгомирое* рапортирао, поднео је цару *градски начелник со и хлеб*, а једна од госпођа *царици* леп свежањ цвећа. Са станице отишли су у цркву, где их је дочекао митрополит и свештенство. После богослужења приказани су у двору цару виши официри а за тим су цар и царица прегледали „Печерскују Лавру“, од куда се после на отворени коли вратили у двор, праћени уз пут усклицима многобројног народа.

Бугарска.

Министарска криза, која се врзла око одступања министра рата *Петрова*, свршила се у Бугарској тиме, што кнез Фердинанд није хтео да уважи оставку Петрова и сад ће да се види, хоће ли Петров остати при својој оставци. Једино је одступио министар трговине Начевић, али се његово место неће сада попуњавати. — Велики маневри код Плевне биће око половине септембра.

Турска.

Како из Цариграда јављају, јерменска четврт је још увек барикадирана, те због тога влада тамо велика глад. С тога је јерменски фонд за потпомагање решио, да се преко енглеског посланика у Цариграду 3000 фунти стерлинга подели међу пострадале, како би себи могли набавити средства за живот. Султан је пак изјавио, да ће из своје касе надокнадити штету, што је проузрочена приликом последњег немира.

Како јављају из *Солуна*, допловиће аустро-угарске ратне лађе у тамошње пристаниште и *заузеће за време и саму варош* у име јемства, да ће реформе скоро се спровести. *Друге делове турске царевине, заузеће у исто доба остале велике силе.* Из *Атине* јављају, да су се изасланици крећанских устаника поново саветовали са грчким министром председником. Устаници траже јемства, да ће се реформе спровести и *да ће се турске чете повући, а на место њих да ће у гл. пристаништу стално стојати грчке ратне лађе.*

Шпанија.

На *Манили* појавио се устанак против Шпањолаца, те је већ проглашено и опсадно стање. До 3000 устаника напали су шпањолску војску, али су сузбијени, више их је погинуло, рањено и заробљено.

Вести из места и са стране.

Краљ Александар враћајући се из Смедерева остаће у Београду до 14. септембра, када полази у Оршаву, где ће, уз цара и краља Франц Јосифа и краља Карола, присуствовати свечаностима при отварању Ђердапа. После два дана доћи ће из Оршаве натраг у Београд и овде пробавити све док не почну маневри, који ће бити концем септембра или првих дана октобра. Када се маневри, којима ће краљ присуствовати, сврше, краљ ће доћи у Београд и ту пробавити до 15. октобра, кога се дана креће у Букурешт да посети краља Карола. Из Букурешта иде право у Беч, камо ће пробавити два дана; из Беча, преко Трста и Котора, на Цетиње у посету кнезу Николи, а са Цетиња, преко Бриндиса, у Рим у посету краљу Умберту, одакле се враћа у Београд.

Отварање демир-капије. Програм за свечано отварање гвоздене капије већ је давно утврђен и по њему ће на тој свечаности од страних владара да учествују само *српски и румунски* краљ. Према томе је искључено, да ће тамо бити и немачки цар и бугарски кнез. Спремају се за свечаност *три златне чаше,* којима ће, да се куцају три владара у славу свршеног рада.

Уписивање. У прошли уторак почело је уписивање ученика и ученица на овдашњим срп. нар. осн. школама, на м. срп. вишој дев. школи, као и у м. срп. вел. гимназији. Призивање св. Духа држаће се за основне и вишу дев. школу у суботу у 9 сахата, а за гимназијске ученике у недељу. У оба случаја у св. Саборној цркви. Предавања ће почети у понедељак.

Комичар Бабић у нашој вароши. Познати први српски народни комичар Ђорђе Н. *Бабић* бави се у нашој вароши, где ће да приреди за време свог бављења једну или две претставе у хотелу Фабријевом. Претставе те ће бити објављене плакатима, са којим ће моћи да се дозна како за програм, тако и за цене улазница. Бабић је на путу за Беч, камо је позван од неких својих пријатеља, да прикаже своју вештину, па је уз пут свратио и у нашу варош. Ко хоће, да се сит насмеје, томе препоручујемо најтоплије г. Бабића и његов приказ.

Борба грађана са жандарима. У *Кладову* (у Србији) се због суспендовања једног кмета изродио жесток сукоб међу тамошњим *грађанима* и *жандамеријом,* којом приликом су *многи рањени.* Посланик Кладове Ђорђе *Томић* је тешко рањен.

Мртвац у железници. Из *Београда* јављају, да је ових дана у брзом вагону I. кл. нађен мртав човек. Мисле, да је то *Мехмед-Цеваш-беј* из Крете.

Убиство врањског конзула. Као што „Ускок“ јавља, четворица убица турског конзула ухваћени су, а поапшено их је још тридесет, који су знали за ово убиство. Убиство су извршили Арнаути, да се освете прешевском кајмакаму и јузбаши, који су били врло строги и хтели су да зауздају Арнауте, обојица су пореклом из Босне. Како је конзул био велики пријатељ кајмакаму, то су се неколико њих извезли у шетњу, ту их дочекају Арнаути, и у место кајмакама убију конзула и јузбашу. Конзул Шерефудин бај сарањен је у Прешеву, а кајмакам је смењен.

Пазите на печурке! У једном месту у Угарској, у толнаској жупанији, десио се ових дана овај несретан случај: Жена некога имућног сељака једног дана набере у шуми печурака и донесе кући, те их поједе после ручка са своја два сина и једном ћерком, не знајући, да ће јој исте главе доћи. Сутра дан у јутру, сви, који год су јели печурака, тако су се јако поболели, да им ни брза помоћ лекарска није користила. Истога дана до увече цела породица је, изузевши домаћина и најстаријег сина, који тај дан нису били код куће — у највећим мукама умрла. Чувајте се отровних печурака!

Враћене. Београдски „Мали Журнал“ пише: Прекјуче су Мађари вратили три вагона наших оваца, јер је, по казивању земунског марвеног лекара, нађена једна болесна овца, па су сва три вагона враћена. Зар то није шиканирање? Ако је нађена у једном вагону једна овца болесна, онда би логично било, да се само тај вагон врати, а не сва три. Ми сумњамо, да је и та једна овца била болесна, него је можда само кињала. Па и при свем том шиканирању, наш ће посланик ићи званично на миленијум.

Чуда и покори. Јучерањи „Ускок“ донео је из Старе Србије, Македоније и Арнаутлука таке грозне вести, да се човеку кожа мора најежити. „Просвећена“ Европа ужурбала се због покоља у Цариграду, који су Енглези удесили а неће да гледа, какав се покољ врши у поменутим покрајинама. Српска пак влада ништа не предузима, да се овај покољ спречи. Она се задовољава само нотама о признању народности и отварању школа. Да је среће, српска би влада преко свију европских листова требала да дигне читав урнебес због ових покоља, те да свет види, шта се у турској ради а да чека да о томе да истински пише „Лојд“ и „Н. Сл. Преса“, то неће дочекати.

Клање и пљачка. Турци ужасно распаљени против Срба у Старој Србији, кољу и пљачкају ове на све стране. Турске власти чине се и невеште, те народ грозно пати од турских зулумћара и крволока.

Отпутовало. *Београдско певачко друштво* отпутовало је у прошли понедељак у Русију, где ће у главнијим местима давати концерте. Пошто је срп. пев. друштво врло спремно, то не сумњамо, да ће пожњети у Русији обилна успеха.

Заклани. У Куманову су Арнаути ноћу 25. пр. месеца заклали Цветка, ужара из села Пелинаца, његову жену и кћер. Ово могу само дивљи Арнаути чинити и нико други. То се Енглеску не тиче, али да бургија по Цариграду, то уме.

Хрватска посла. На преображење ове године, као на рођен дан цара аустријског, аустријски поданици славили су рођен дан свога владара, а и Срби су из учтивости истакли били српске заставе на своје домове. Но наша вајна браћа Хрвати преко ноћи поспидали су српске заставе под предвођењем комуналног учитеља Баркића и неке са свим поцепали и поништили а неке испрљали мастилом и блатом, а тако и куће на којима су биле заставе. Овим су чином ваљда хтели Хрвати да покажу своју поданичку верност.

Кратке вести. У *Иванци* у Србији, основана је нова стрељачка дружина. — у *Шапцу* основано је велосипедско друштво „Муња“. — У *Свилајнцу* основана је приватна нижа гимназија. — У *Женеви* је отворена изложба поштанских марака, која вреди $1\frac{1}{2}$ милијон марака. — У *Бугарској* је било пр. године 21.967 нових бракова. — У *Кини* почели су изгреди против Хришћана. — У *Тополи* је умро један ковач од уједа муве. — Из *Атине* се службено опровргава вест о одступању грчког краља Ђорђа. — У *Мохачу* је свечано прослављен дан мохачке битке. У *Слатини* била је експлозија. Погинуло је два, а рањено више радника. — На ђумруку у *Фијуми* ушло се у траг проневери од 10,000 фор. — У *Панон-Халми* срушио се подигнути миленарни споменик. — У *Ђуру* провалио се облак те покварио и жељезничку пругу. — у *Ш. Ујхељу* умро је чиновник Прокоповић од једне пилеће кости, која му се забола у гркљан. — Скадарски трговац *Беровић* умро је на пештанској станици напрасно. При секцији видело се да је отрован. — Полицијски чиновник Липовнички у *Пешти* извршио је више крађа и побегао. — У *Темишвару* ће се поново отворити кадетска школа, за коју је вотирано 160.000 фор. — Турски султан је одликовао орденом уредника „Босанске Виле“ Николу *Кашиковића.* — На Вел. Госпојину је одржан збор културне лиге ердељских Румуна. — Због слабог одзива, престао је излазити „*Поморишанин*“. Обична појава у нашем свету!

Најновије вести.

Одгођен пут. Из Београда јављају, да је краљ *Александар* одгодио своје путовање за Цетиње, Рим и Букурешт, те да ће се тек у октобру или новембру кренути да посети те градове.

Наш владар болестан. Пронеле су се вести да је наш краљ Фрања Јосиф у *Комарну* оболео, — но доцније се та вест опровргла.

Ратни бродови пред Цариградом. Са поуздане стране јављају, да ће све велесиле послати ратне бродове пред Цариград.

ПРИВРЕДНИ ДЕО

ГЛАСИЛО СРПСКОГ ЗАНАТЛИСКОГ УДРУЖЕЊА.

ПОСРЕДНИЦИ.

Данас је већ посредовање између произвођача и купца тако обична ствар, да се *поле јачи* куп не да ни замислити без тога. У сваком већем месту налази се читава војска посредника, а у већим градовима налазе се и друштва за посредовање.

Донекле можемо да разумемо, зашто се налази у нашем друштву посредника, проводација између момка и девојке. Ту је реч о скромности, песамохвалисању, девојачком стиду. Али кад се увлаче међу занатлије и трговце с једне стране, а с друге стране међу потрошаче и купце посредници, агенти, то на сваки начин неће бити због тога, што су они ради да помогну тим произвођачима, него што хоће да се лично користе, те да и они на туђој муци нешто заслуже.

Узмимо само на око, на који се начин издају данас сви већи послови: Зидање по општинама, набавка занатских производа за школе, за војску и т. д. па ћемо видети, да ни десети део тих послова не дође *непосредно* у руке оних радника, који те производе стварају, него се увек нађу на јавним дражбама, приликом давања понуда (оферата) или приликом давања испод руке, што врло често бива, ти посредници и они одрже мегдан. Данашњи закон иде им на руку и не пита, је ли то право, да са сваког рада они поскидају скруп; је ли право, да онај произвођач подели своју муку са посредником, који долази на готово.

Да се зауставимо само код посредника занатских. Од како је занат пошао суноврат, врло много има занатлија, који немају својих појединих муштерија, него раде за дућане или какве друге наручиваче на комад. Посредници и наручивачи погодили су се с неким друштвом или државом и утврдили цену по комаду, па су онда дошли занатлијама и код њих удесили цену, која ће њима осигурати за извесно знатан део чисте добити на том послу. Или ће се погодити са занатлијама, да им уступе извесни проценат од куповне цене. Њима је дакле сигурно, да ће им онај „труд," што су неку реч рекли или је написали, бити награђен. А што се та њихова награда откида од заслуге радника занатлиских — то се њих не тиче.

Посредовање налази се данас у главном у чивутским рукама, а с њима је тешко такмачити се. Печени су у трговању, умеју да доскоче у свакој прилици, власт им иде на руку, велике радње и велики трговци њихови су заштитници. Но што је најгоре, сама држава иде им на руку и ствара им посла. Државни закон створио је занатлиске задруге и дао им је права, да управљају са шегртима, али се није постарао, да им створи прилике, у којима ће се само занатлије од свога рада материјално помагати, него је ту, где не би требало, оставио и сувише слободе. Силан новац из државне благајнице, прикупљен из народних пенова, а што је одређен на многе потребе у војсци, не иде непосредно занатлијама и произвођачима у руке, него редовно пролази кроз руке тих посредника, који умеју вешто да удесе с државом, те да имају „ребаха" и од државе и од произвођача. Држава путем егзекуције утерује од сиротиње новац; произвођачи добро се озноје, док не створе наруџбине, а ови, посредници чекају готова посла.

Време је, крајње је време, да се ту помогне. То може донекле удружена снага занатлијска, а из основа може ту помоћи само држава.

МАГАРАЦ.

Шта ће овај дугоувати господин у привредном делу? — знам да ће многи читалац да запита. Но исти би господин одговорио: „Кад могу толика моја браћа рођена да седе по разним надлештвима, да вуку масне плате, зашто као не би ја могао доћи у новине!"

Но шала на страну, али се мора признати, да се са магарцем заиста и сувише мађијски поступа, а то није право.

На југу у нашој држави, где нема добрих путева и железница, као што је случај у Приморју, онде је магарац и брзи и теретни воз.

Па хајде да покушамо да изређамо све оне послове, у којима магарац игра велику улогу. — На њему носи ратар ђубре на њиву, а виноградар у виноград. Магарац може да изнесе сваки пут по две путање. С њиве или из винограда носи он кући кукуруз, маслине, грожђе итд. Берачи толико осамаре магарца, да изгледа као права сеница виноградарска, и ништа се друго и не види од њега до четир ноге. Но још смешније изгледа, кад на магарца натоваре сено или сламу; мислио би човек, да је оживео пласт, те корача. Магарац носи млеко у лименицама у варош. Натоваре на њега и по два бурета вина, да однесе купцу на ноге. На југу жене најрадије путују на магарцу. Где има добрих путева, упрегну магарца у колица. На Истри прежу магарца, и овај предњачи воловима или кравама приликом орања.

Може се дакле магарац употребити за разне послове, и за све то он је врло скроман у погледу хране. Њему се даје оно, што преостане у кошари, добар простирач испод коња већ би могао поднети магарцу за храну. Он не захтева не знам какве стаје, доста да је заклоњен од кише. Но има на југу и таквих места, где магарца држе у кујни ноћу. Није он навикнут ни на какву негу; ако га негде сврби, он ти се пруђи на земљу, проваља се, отресе и то му је сва „тоалета." Он нађе своју храну по јендецима и по путу. Ход му је сигуран да не може бити сигурнији; копита му је врло чврста. Болести не наилазе на њега скоро никакве, снажан је, а што се тиче гладовања, не може се мерити ни једна животиња с њиме.

Но пређимо сад и на рђаве магареће стране. Спрам величине глава му је сувише велика а уши дуге, но ваљаном негом то не упада тако јако у очи. Једине су му погрешке још то, што му је глас непријатан, и што по некад хоће да се узјогуни.

Влада би дакле требала да поклони пажњу и овој животињи; да се постара, да и народ дође до крупнијих и бољих магараца. Цена би им брзо скочила и тиме би се дала народу прилика, да и ту нешто добије. А кад људи увиде, да се и на магарцу може нешто заслужити, боље ће га и неговати.

Месо магареће је сасвим као и коњско; кад је маторо, не може се јести него док је младо, врло је кусно и кажу, да се употребљава и за саламе. Наш народ у Приморју не једе магареће месо. С јесени дођу купци из Италије, те покупују све магарце, који нису више за употребу, те их кољу.

Магарац би могао да послужи и у другим крајевима врло добро као и по брдима; може он да понесе на себи до 200 килограма, а то није мали терет. Требало би дакле поклонити пажње и неге овој заиста корисној животињи.

По немачком.

ЈАБУКОВАЧА.

На виноградарској и воћарској скупштини у Канштату држао је предавање др. Неслер о јабуковачи, и ево шта он вели:

Разлика је између шире и воћа и оне од грожђа та, што воћна шира теже врије и мање има у себи шећера него грожђана. Ако је време подесно, за неколико недеља преврије у грожђаној шири 12—16 постотака шећера, а она шира од воћа, у којој је тек 6—8 постотака шећера, врије по неколико месеци, па дође неки пута чак и идуће лето, а јабуковача још није сасвим чиста. У главном има јабуковаче у две руке: за домаћу потребу и за продају.

Ево шта др. Неслер вели о јабуковачи за домаћу потребу,

Како шира врло споро врије, дуго се у њој задржава угљена киселина, те то пиће освежава човека; али то има и своју рђаву страну, наиме, може шира врло лако да одебља (обалави), те се сасвим поквари.

А ево шта може да поквари ширу:

1. Трухло воће,

2. невешто кување смуљаног воћа. Ако кљук не оцедимо одмах, треба пазити на то, да талог, љуске итд. дакле све оно, што није течно, не остане на површини шире, јер се ту лако образује онда оцатна киселина, него треба све то загњурити доле, иначе ћемо добити рђаву јабуковачу, која се неће моћи избистрити нити одржати.

3. Ако се у миру долије воде, не може се таково пиће одржати ни до леда. За домаћу потребу може се правити јабуковача у два маха; може се у први мах направити толико, колико ће требати кући за пет месеци, а после за оно друго. У прву ширу може се долити воде без шећера та се не мора ни отакати. Али ако смо ради и у другу ширу да ливамо воде, дакле да направимо више шире, треба на сваки хектолитар воде додати по 10 килограма белог шећера; ову ширу треба оточити, чим пређе прво главно врење.

4. Ако се шира не оточи са комине (квасца), ова лако може да почне трухлити и покварити пиће. Најбоље је да се шира оточи одмах после главнога врења. Угљена се киселина образује и сама, те пиће буде врло питко, а ако не, треба на сваки хектолитар јабуковаче додати по 1 килограм бела шећера, те ће се одмах почети развијати угљена киселина.

Јабуковача за продају мора бити бистра али и трајно бистра, преврела и мора имати у себи подоста алкохола. Добро ће бити, да се на сваки хектолитар јабуковаче даде 20 грама салмијака, а ако хоће да одебља (да обалави) треба додати још по 20 грама чистог среша, који је без икаквог задаха, те ће врење брже ићи и не ће задебљати. Шира мора имати најмање 550 Ехслеових, а ако који степен (град) недостаје, треба на сваких пет степени додати по 1 килограм шећера. Велике радње ваљало би да имају хладне подруме, те у њих одмах сместити јабуковачу, чим преврије. Ако шира поцрни, треба је лепшати (schönen), а за лепшање се улива 1 литра доброг млека на хекто шире. Ко то хоће да ради, нека најпре покуша у маломе, нпр. боци.

Он.

Вести.

Увоз српских свиња. У среду је отишао први транспорт живих српских свиња за Штајнбрух. За првих осам дана моћи ће се из Србије увозити само 3500 комада, а доцније сваких осам дана по 7000 комада. И ако је угарска граница отворена за увоз српских свиња, нишка кланица продужиће свој рад, пошто се у Бечу врло радо купују и добро плаћају заклане српске свиње. По вестима из Пеште, изгледи су за цене српским свињама врло добри (46—50 кр.) Дозвољен је и довоз угарских свиња у Штајнбрух, али тако, да укупан број свиња у Штајнбруху не сме прећи број 30.000 комада.

Угарске финансије. Угарска државна благајница имала је од 1. априла до краја јуна ове године целокупно примање 112,420.693 ф. (у прошлој години 104,529.550 ф.) а за цело купно издавање износило је 115,755.300 ф. (у прошлој години 102,806.509 ф.). Према том веће је примање за 7,891.143 ф. а издавање за 12,948.790 ф. од онога у исто доба у прошлој години. Осим тога биланса је у овој другој четврти неповољнија од лањске билансе за 5,057.6476.

Цене житу. Публиковани су подаци о жетви, који показују, да је ове године жетва била на све стране света лошија, те ће по свој прилици цене житу знатно скакати у току целе године.

Ново пристаниште у Пешти. Угарска влада решила је, да се у Пешти сагради ново дунавско пристаниште. Влада је већ одредила и нужне техничке предрадње.

Оставка министра трговине. Пештански листови сигурно тврде, да ће, угарски министар трговине Е. Данијел поднети оставку, одмах по свршетку изложбе дакле у новембру.

Трговци у Фијуми држаће у недељу збор, да се посаветују шта да чине, јер је стање на тамошњем пристаништу и антрпетима врло рђава. — Општа је повика на угарску владу, што је, веле, сасвим забаталила интересе Фијуме и да не продужава радити као пок. министар Барош.

Железница Панчево-Петрово-село отворена је 26. августа по нов. кал. У скоро ће бити отворена и узгредна пруга Панчево-тамишка обала, чиме ће Панчево добити железничку везу са Дунавом.

На берзама је смрт руског министра Лобанова учинила велику забуну, те је пала цена вредносним артијама, али се за тим поправила.

Нове творнице на Реци. Пишу са Реке (Фијуме): Из године у годину множи се број творница овде. Сад се баш зидају три нове творнице, и то творница речке кредитне банке за какао и чоколаду, кречана и творница цемента Карла Александра и творница леда Милана Горупа. Све ове три творнице биће пуштене у промет још ове године. У последње време говори се овде о подизању творнице уља.

Курзеви у Топчидеру, Још прошле године заведени су на угледној економији у Топчидеру, крај Београда, *практични курзеви* за земљораднике из околине. У марту је био практички курс за обуку у калемљењу лозе на зрело. На курсу је било 60 сељака. У јуну су сељаци поучавали у каламљењу лозе зеленим ластаром. Сад, у августу био је врло добро посећен курс за учитеље (посећен од 180 учитеља и учитељица). Обучавани су у винодељу, воћарству и пчеларству. Обучавали су пчелар, проф. Јов. *Живановић* из Карловаца и помолог топчидерски Бурјан.

Фабрика српских палидрваца у Београду почела је поново радити.

Земљорадничка задруга основана је у Цветојевцу у Србији. Број земљорадничких задруга нагло расте у Србији. У скоро ће оне имати свој заједнички конгрес.

Жетва у Јерусалиму била је ове године доста добра, али ће слабо шта остати за извоз, јер је ове године мало земљишта било засејано. Марвена куга учинила је велике штете у Палестини.

Званичне забелешке будимпештанске берзе

од 20. августа (1. септ.)

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 77 до 81, цена од 100 килограма од 6 ф. 85 н. до 7 ф. 25 нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 77 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; нова од 7 ф. 05 н. до 7 ф. 40 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 77 до 81, цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. — нов. нова од 7 ф. — н. до 7 ф. 35 н.; бачка, стара, какв. по хкл. од 77 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од 7 ф. 05 н. до 7 ф. 45 п.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кгр. од 6 ф. 20 н. до 6 ф. 30 н; друге врсте, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 6 ф. 10 н. до 6 ф. 15 нов.

Јечам. нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 4 ф. 20 н. до 4 фор. 50 нов.; за пециво, какв, по хл. од 62 до 64, цена 5 фор. 20 н. до 5 ф. 90 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, цена 6 ф. 40 нов. до 7 ф. 70 н.

Зоб нова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 5 ф. 50 н. до 5 ф. 75 нов.

Кукуруз, стари, банатски, какв. по хл. од — до —, цена од 100 кгр. од 3 ф. 80 н. до 3 фор. 90 н.; остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 3 ф. 70 н. 3 ф. 75 и.

Репица каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 10 ф. — н. до 10 ф. 70 н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Маст, 100 кгр. 50 ф. 50 н.

Сланина, 100 кгр. 45 ф. 50 н.; сушена — ф. — н.

Шљиве босанске 100 кгр. од 11 фр. 50 н. до 17 фор. 25 н.; славонске 100 кгр. 12 ф. 50 н.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 27 нов. до 30 нов. од Новог Сада од 23 нов. до 26 н. од Бездана од 16 н. до 19 н.; по Тиси: од Сегедина од 29 н. до 30 н. од Сенте од 28 н. до 30 н. од Титела од 24 н. до 27 н.; по Сави: од Митровице од 33 н. до 36 н.; по Бегеју: од Темишвара од 40 н. до 44 н. од Вел. Бечкерека од 29 н. до 32 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 20. августа (1. септ.)

Дукати	5 ф. 63 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 48 н.
Угарска златна рента . , ...	122 ф. 20 н.
Аустриска златна рента	123 ф. 25 н.
Угарска крунска рента	99 ф. 50 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	58 ф. 60 н.

Трговина

Нови Сад, 22. авг. Пшеница прве каквоће 6 ф. 65—— н. Пшеница средња 6 фор. 40—50 нов. Пшеница лакша роба 6 фор. 10—20 новч. Наполица 5 ф. 50—70 н. Јечам 3 ф. 20—30 нов. до — н. Зоб 4 ф. 70—80 н. Кукуруз у зрну 3 ф. 30—50 нов. Маст 52 фор. Сланина сува 52 ф, дебела паљена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	42—— н.
„ средњи . . .	40—— н.
„ лаки	36—— н.

Све од 1 килограма.

Теоци .	10—20 ф. по комаду.
Јагањци	6—12 ф. по пару.
Овци . .	——— ф. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом,

21. августа било је . .	5·12 мет.
22. августа	5·12 мет.

*

Брашно. 30. августа по рим. *Фино* брашно: Нумера 0 — 12 ф. 80 н.; — 1. — 12 ф. 20 н.; 2. — 11 ф. 60 н.; 3. — 11 ф. 20 н.; брашно *за лебац*: Нумера 4. — 10 ф. 80 н.; 5. — 10 ф. 40 н. 6. 9 ф. 80 н.; 7. — 7 ф. 60 н. брашно *несејано*: I. — 8 ф. 60 н.; II. — 8 ф. — н.; *мекиње*: 3 ф. 20 н.; *грис* прве и друге врсте: 13 ф. — н.; треће врсте: 12 ф. 60 н. Све од 100 клграма. Цене су парног млина Валтазара *Фајша* у Новом Саду.

Беч, 1. септ. п. рим. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 8 25 к., а дошло је 3070 ком млађе врсте, 4674 комада угојених мађ. соја —. Свега 8125 комада дотерано.

Трговина је била жива.

Продавало се:

Прима роба 46—46 н. изнимно — н.
Средња „ 43—44 н.
Сремска „ ——— н.
Назимад „ 44—45 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 48 ф.
„ „ масти . 45 ф. Све од 100 кгр.

*

Беч, 31. авг. п. р. 1896. (Извештај са воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 5245 ком. т ј. 4059 мађарског, 423 галичког и 763 немачког соја.

Добре каквоће плаћане су боље; напротив пак била је слаба марва јако занемарена.

Продавало се за 100 килограма живе тежине.

Продавало се: мађарски од ф. 26 -33, прима до фр. 36.— галички од фор. 8—34, прима до 37.—, немачки од 28—36, прима 39, за 100 клг. живе тежине без потрошарине.

Слабије врсте, бикови и краве од ф 21- 31 за 100 кила живе тежине.

*

Беч, 1. септ. по р. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 8125 ком., а смештено за продају 3073 назимади и 4674 тешких свиња мађарског соја.

Продавало се поред слабије тражње:

Прима роба од 45—46 новчића
Средња „ „ 43—44 „
Лака „ „ 39—42 „
Назимад „ „ 32—41 „

на килограм живе тежине без потрошарине

Одговори уредништва.

Мих. Ба—нину. Ваш чланак „Организација занатлија“ доцкан нам је стигао за овај број. Молимо вас, а тако исто и остале наше штоване сараднике, да нам раније шиљу своје радове за „Привредни део“, те да не би морали чекати до другог петка.

Јавна захвалност.

За свету дужност сматрам овим путем најтоплије захвалити месном лечнику г дру Фрићешу Силађију на својском заузимању око лечења моје пунице. — Препоручујем га уједно свакоме као врло извецбаног и сдушног лечника.

Делиблато.

Сава Ј. Станковић,
трговац.

448 1—1

ПОЗИВ

у редовну годишњу главну скупштину

„ДРУШТВА ЗА СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.“

Господа чланови „друштва за српско народно позориште“ умољавају се, да изволе доћи у редовну годишњу главну скупштину друштвену, која ће се држати у *Новом Саду у суботу 31. августа (12. септембра, 1896. у 9 сахата* пре подне у дворани „Матице Српске.“

Овом приликом напомиње се, да свака општина и правна дружина, у смислу §. 4. устава друштвеног, има права, да бира на 100 ф. прилога *једнога*, на 1000 фор. *двојицу*, а на више од 1000 фор. *тројицу заступника* за сваку скупштину друштвену.

Дневни ред за ову скупштину установљен је овако: 1) Оверење присутних чланова; — 2.) Извештај председникова о укупној радњи и стању друштвеном; — 3.) Трогодишња обнова часника друштвених. Избор: а.) начеоника, б.) подначеоника, в.) секретара, и г.) благајника; — 4. Извештај управног одбора о стању фонда позоришног; — 5.) Извештај о рачунима главне благајне; — 6.) Извештај о рачунима позоришне дружине; — 7.) Извештај скупштинских прегледача о супер-ревизији рачуна позоришних; — 8.) Извештај управе о стању и радњи позоришне дружине, — 9.) Допуна трећине чланова управнога одбора; — 10.) Одређење прорачуна на годину дана; — 11.) Предлози, који се у смислу словног реда поднесу скупштини; — и 12.) Избор одбора за оверење скупштинског записника.

Из седнице управног одбора „друштва за српско народно позориште“, у Новом Саду 3. (15.) августа 1896.

Начеоник
„друштва за српско народно позориште:“
Др. Лаза Станојевић с. р.

Сава Петровић с. р.
секретар.

Огласи.

ЗА ВИНОГРАДАРЕ!

Имам на продају 40 хиљада врло добро развијених

накаламљених лоза.

За подлогу ове лозе узимани су снажни американски прпољци од најбоље врсте Рипарије Порталис, а калами су од наших и страних најбољих лоза.

Ко узнаручује. нека изволи назначити: жели ли лозе за виноград или за башту?

Марко Поповић,
448 1—8 виноградар у Ср. Карловцима

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај по други пут на упражњено до сад привремено постављено учитељско место са платом 400 фор. а. вр., даље 20 кибли чиста жита, 20 фор. у име перовод ства, 2 хвата тврдих дрва, 5 фор. паушал, 50 нов од погреба где позван буде, 4 подвоза бесплатно, даље, слободан стан са 2 натосане собе и јестичаром, шпајзом, шталом и баштом од 800 кв. хвати. Изабраном учитељу спада у дужност школској деци законом прописане предмете предавати, пофторну школу држати, у цркви појати и децу црквеном појању обучавати.

Компетовати могу они, који су сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Молбенице се имају са нужним сведоцбама упутити на овомесног школског председника.

Лична објава изума се у обзир.

Рок стечаја траје до Усековаиија т. јест 29. о. м., када ће се избор одржати.

Из седнице црквено-школског одбора држане у *Иванди* 4. августа 1896.

Милан Јованов
408 2—2 школ. председник.

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА

М. ПАНАЈОТОВИЋА

У МИТРОВИЦИ

потребује једног вештог помоћника који може одма ступити. 445 1—3

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

МИЛАНА ЖИВАНОВИЋА

У РУМИ

потребује млађег помоћника. 444 1—2

Трговина шпецерија стакла и порцелана

СТЕВАНА С. ДРОБЦА

У ШИДУ

потребује једног помоћника и то да је 20—25 год. стар, исти мора српски и немачки говорити, једноставном књиговодству вичан као и горе наведеним струкама добро верзират бити.
447 1—3

Помодно-мануфактурна радња

САВЕ Ј. КРСТИЋА

У РУМИ

потребује једног млађег помоћника и једног практиканта или шегрта, који могу одма ступити. 446 1—2

Ваљана девојка

млада, здрава, пријатна лица и понашања која осим српског, мађарског и немачким језиком влада и добро рачунати знаде, може добити место у великој трафики као продавачица у једној великој лепој приморској вароши.

Оне, које су већ служиле у којој трговини имају првенство, а може и почетница примљена бити. Стан и храну добија у кући, а плату по погодби.

Оферте са фотографијом и сведоцбама на администрацију овог листа под ознаком: „ВАЉАНА ДЕВОЈКА.“ 433 3—3

Будимпешта. Будимпешта.

ЖЕНСКИ ИНТЕРНАТ

ЗА КЋЕРИ ВИШИХ СТАЛЕЖА

Fabrikengasse 3., II St.

Овај завод, који има концесију од високог министарства, хармонијски образује младе девојке у душевном и практичном погледу. Наставници су прве снаге. У кући је Мађарица, Францускиња, Енглескиња, Немица. Посматрање друштвених облика. Изврсна нега и брижљиво старање. Пензионат има лен положај. Спаваће собе и одаје за становање добро се ветре. Питомице се примају биле ма у ком добу и то у ограниченом броју. *Почетак школске године 10 септембра.* Извештај и проспект даје

Direktion
435 3—10 Fabrikengasse Nr. 3. II. Stock.

Само су оно праве **МУЗИРАЈУЋЕ** ЛИМОНАДСКЕ БОНБОНЕ које имају ову марку

и ову фирму: ИСТОЧЊАЧКА ФАБРИКА ШЕЋЕРА **Д. МАРШНЕРА** У ПРАГУ, Kgl. Weinberge, Pizenka. ЧУВАЈ СЕ ОД ИМИТАЦИЈЕ.
373 11—12

МАЛИ ОГЛАСИ.

За „мале огласе“ стаје свака ситна реч **један** новчић, а свака крупна **два** новчића. За оне мале огласе, где је назначена адреса, плаћа се сваки пут 30 новч. за жиг, а где нема назначене адресе **не плаћа се ништа за жиг**. Усмене обавештаје даје администрација **бесплатно**, а код писмених упита треба приложити поштанску марку за одговор.

Млад гостионичар у једном месту у Банату, Србин, 25 година стар, ожењен, без деце, говори више језика, нуди се за крчмара у каквој гостионици или великои бирту да точи под рачун. Писма ваља слати администрацији овог листа под шифром „Гостионичар.“
0·440 2—5

Мануфактурна и мешовита трговина

Ј. МИХАЈЛОВИЋА

У Хртковци (Срем)

потребује једног помоћника. 441 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ЉУБОМИРА ДУДВАРСКОГ

У МИТРОВИЦИ

потребује једног шегрта из добре куће. Првенство имају они, који осим матерњег језика и немачки говоре. Ступити може одма. 442 2—2

Стовариште енглеских и бринских штофова.

Ново отворена кројачка радња

У Панчеву на малој пијаци до кључа

П. Н.

У пуној сам нади, да ће ме како овдашње, тако и са стране цењено грађанство са својим поручбинама почаствовати, те одселе од мене набављати

господско одело

Моја многогодишња пракса усавршена је, те за то смем са правом сваком јамчити, који код мене поручбени налог учини, да ће како по најновијем париском и бечком укусу и с врло ваљаном и особитом израдом и елегантном крају потпуно задовољан бити, тако, да ће у будуће све своје потребе од мене подмиривати — а не од странаца скупље и лошије.

Јесам са особитим поштовањем и стојим сваком на услузи

428 3—10 **Жива Бота,**
кројач.

Најновији крој. — Цене најумеренije.

ПУТ ЗА ЦЕТИЊЕ

ОД ФИЈУМЕ-КОТОРА-ЦЕТИЊА

и обратно.

Приликом посете Њег. Величанства краља Србије Александра на Цетињу, приређујем 5. (17.) септембра један велики друштвени пут Србадије из свију крајева Српства за Цетиње и натраг.

Моје дугогодишње искуство даје ми средства, да ово предузеће изведем на опште задовољство пошт. путника, тога ради сам и споразум постигао са паробродским друштвом „Лојда“, које ће ми ставити два највећа пароброда на расположење, чија ће лепота и удобност изненадити гг. путнике.

Исто тако споразумео сам се и са прославним одбором на Цетињу, који је према нашем међусобном споразуму примио старање за све потребе мојих путника за време њиховог бављења на Цетињу.

Пут овај трајаће седам дана, а полазак је из Фијуме 5. (17.) септембра према доле означеном плану.

План путовања.

Пароброд полази	Дан поласка	Сати пре подне	Сати после подне	Пароброд долази	Дан доласка	Сати пре подне	Сати после подне
Из Фијуме . .	5. (17.) септ.	10		У Котору . .	6. (18.) септ.	11½	
Из Котора . .	6. (18.) септ.		1	У Цетињу . .	6. (18.) септ.		7
Из Цетиња . .	9. (21.) септ.		3	У Котор . . .	9. (21.) септ.		8
Из Котора . .	10. (22.) септ.	1		У Фијуму . .	11. (23.) септ.	6	

Из Котора за Цетиње и обратно ићи ће се на колима, т. ј. I. и II. класа и стављам на расположење господе путника ако буду желели за ови 7 дана Бар и Улцињ посетити без разлике подвоза.

За цело време докле овај пут по изложеном плану траје, гг. путници немају се за своје потребе бринути, јер ја сам се за све постарао, као: за пренос пртљага с пароброда у Котор-Цетиње и обратно. За преноћиште на пароброду гг. путници I. и II. кл. имаће обележени кревет за цело време, докле пут траје, које неће бити принуђени мењати ни у ком случају, а такође имаће осигурана преноћишта и на Цетињу. За храну путника на пароброду увешћу француску и српску кујну, а сваком путнику следоваће доручак, ручак и вечера, без пића, тако, да путници I. класе добију и јело исте, а путници II. и III. класе добијаће јело II. класе.

Поред свега напред изложеног нисам изоставио прибавити пошт. путницима брзе и тачне услуге, тога ради ангажовао сам велики број служитеља, који ће пошт. путницима за сваки њихов захтев, на услузи бити. Моја трговачка спрема и велико искуство у овом предузећу, дала су ми средства, да пошт. путницима поред тако велике услуге, у послузи, храни, стану и подвозу, пружим и врло ниску цену, и тиме дадем могућности свакоме Србину и Српкињи, као и свакоме пријатељу Славенства, да овој сјајној прослави присутан буде.

Цене су следеће:

65 форината за — — — — — I. класу
50 форината за — — — — — II. класу
28 форината за — — — — — III. класу

Уз пријаву треба положити 20% у име капаре, а остатак положиће се долепотписаном у Фијуму најдаље до 4. (16.) септембра при пријему подвозне билете, као и припадајуће му бонове за кревет, храну. каруце, пренос пртљага (који услед тешког преноса несме бити велики) и конака у Цетињу.

Пријавити се може најдаље до 27. августа (8. септ.), с тога што до истог дана морам прославном одбору на Цетињу дати извешће ради станова, доцније пријављеним не могу јамчити за станове тамо. Пријаве као и новац ваља слати на адресу **Lazar L. Dimitrievits Fiume,** а може се претплатити и новац положити и код г. Ђорђа Ивковића штампара у Новом Саду.

Само онај ко се пријави до означеног дана и положи 20% на име капаре, уврстиће се у списак путника. Пријаве без капаре неће се у обзир узимати.

Сматрам за излишно, да се на друге начине пошт. публици препоручујем, јер мислим да мој програм пута, као и моја тврда воља за тијем, довољне су гаранције, да ће пошт. путници овај пут у највећем задовољству провести.

Препоручујем се пошт. публици за многобројни одзив.

ФИЈУМА, 8. (20.) јула 1896. С поштовањем

346 11—12 **Лазар Л. Димитријевић.**

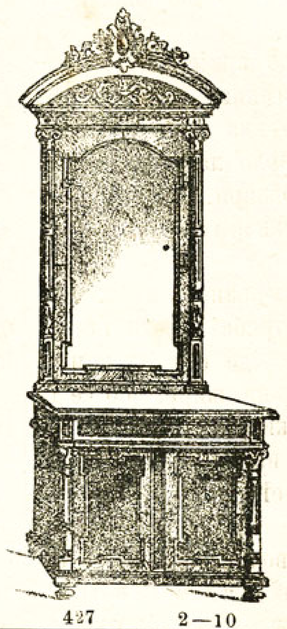

Постоји од 1860. године. Одликована златном и сребрном медаљом.

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА

Наследника Николе Дусинга

У НОВОМ САДУ

преко пута срп. осн. школе у сопственој кући, Ханска улица број 1,

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ СОПСТВЕНОГ ПРОИЗВОДА

готових намештаја, шифонера, кревета, писаћих столова, дрвених и савијених столица, украса, огледала и др. и др.

Даље: гарнитура за седење, душека, дивана, велики избор простирача, ћебета и завеса.

Прима сваковрсне оправке, украшавање при **сваковрсним свечаностима**, намештаје за хотеле и станове, **снабдевање потребних ствари за младе** по најновијем укусу

и по најјефтинијим ценама.

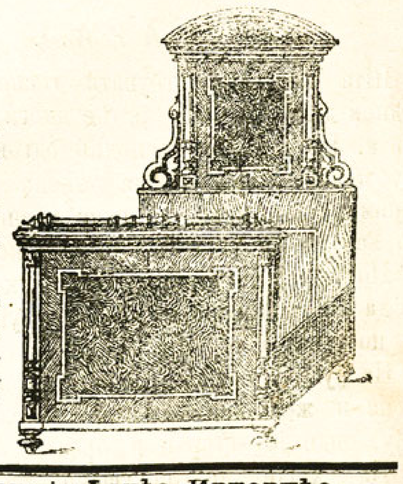

427 2—10

Главни уредник: др. Емил Гаврила. Одговорни уредник: Ђока Ђорђевић. Штампарија Ђорђа Ивковића.